

*Моргун М.І., студентка
Кожемякіна Т.В., к.е.н., доцент
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна*

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ПОДОЛАННІ НАСЛІДКІВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Останнє десятиріччя ХХ століття увійшло в історію як період інтенсифікації інтеграційних і глобалізаційних перетворень, активізації процесів трансформації світового фінансового середовища, зокрема стрімкого розвитку фінансового ринку, зміни його кон'юнктури та структурної розгалуженості. Взаємозв'язок і взаємозалежність національних фінансових ринків поглибилися до такої міри, що можна говорити про новий етап розвитку — формування єдиного світового фінансового ринку. Отже надзвичайно актуальним питанням на сьогоднішній день є дослідження тих змін структури сучасного світового фінансового ринку, що визначають його новітню якісну сутність з метою максимально об'єктивної оцінки породжуваних цим процесом викликів.

Дослідженням проблеми діяльності найкрупніших міжнародних фінансово-економічних організації займалися такі вчені, як Д.Едмістер, Д.Блейк, Дж.К. Ван Хорн, С.Фішер, Л.М.Красавіна, Д.М.Михайлов, А.А.Чухна, А.С.Філіпенка, С.Я.Боринця, М.І.Савлука, О.І.Рогаца, І.О.Лютого та інші.

Необхідно зазначити, що ВВП є головним індикатором, що відображає стан національної економіки. За визначенням, це сумарна вартість товарів і послуг, вироблених в країні у всіх галузях економіки і призначених для кінцевого споживання, нагромадження та експорту. Отже усі найважливіші зміни в економіці відбиваються саме на ВВП певної країни. Розглянемо зміну структури економіки США за динамікою його ВВП (рис. 1). Як видно з графіку, зміна обсягу ВВП США пов'язана з двома основними факторами:

- еволюція форм ринку (Внутрішній ринок – Національний ринок – Міжнародний ринок – Світовий ринок)
- кризові стадії розвитку економіки.

Отже найнижчі показники у періоді з 1800 до 1860 року, що зв'язано з існуванням лише системи внутрішнього ринку та замкненості структури економіки. Подальші хвилеподібні стрибки пояснюються еволюцією форм ринку до найбільшого стрибка на рубежі ХІХ-ХХ століть. Що наглядно видно за світовою динамікою ВВП. А невеликі синергетичні хвилі пов'язані з кризами в середині країни чи навіть світового масштабу, як у 2008 році.

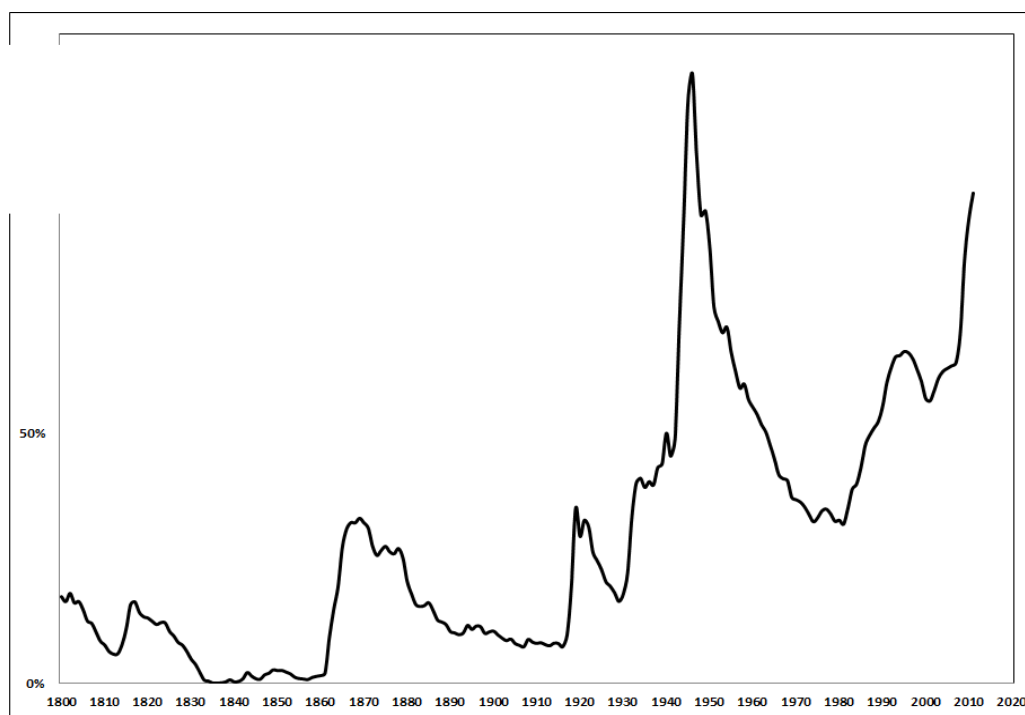

Рис. 1. Динаміка зміни ВВП США (1800-2010 рр.)

Наприклад, в 1939 році, після повного десятиліття з моменту краху фондового ринку в 1929 році, економіка США продовжувала знаходитися у глибокому депресивному стані, близько 17% носіїв робочої сили були безробітними. Однак потім економіка почала швидко відновлюватися, та до 1944 року спостерігалися несподівано високі темпи росту, до 12 % на рік. В 1943 році рівень безробіття знизився до рівня нижче 2%. Це обумовлено величезним ростом сукупного попиту, викликаного Другою світовою війною. Хоча Друга світова війна почалася у вересні 1939 року, США не приймала участі у військових діях до нападу на Перл-Харбор у грудні 1941 року. Однак війна призвела до різкого росту сукупного попиту ще до того, як США була залучена до бойових дій. Військове будівництво у США почалося незабаром після того? Як був усвідомлен ризик війни. Крім того, з 1940 року Великабританія стала закуповувати велику кількість зброї та інших товарів, що викликало різкий ріст експорту США. У військовий період чимало товарів були об'єктом цінового контролю та раціоналізації. Незважаючи на це, загальний рівень цін (вимірюваний, як дефлятор ВВП) виріс на 30% протягом військових років та злетів ще вище після відміни цінового контролю після закінчення війни. Економічна модель ніколи не буває стабільною, трапитися може всяке, і треба бути до всього готовим. Схожий стан був перед Великою депресією, і вона трапилася. На перший погляд, начебто, абсолютно несподівано. Схожий криза повинна була повторитися.

В даний момент, ми переживаємо другий найвідвідуванішу велику економічну кризу в нашому столітті. Нічого подібного не було з тридцятих років. Протягом останніх двох десятиліть ми плвли за течією, не заглядаючи вперед, і тому економічна криза вдарила ще сильніше, ніж очікувалося. Всі очікували, що світ не змінитися, як все працювало в останній час, так і буде

працювати й далі. Що це найбільш логічний і правильний варіант ринкової економіки і він буде не змінений і постійний. Ця модель діяла в США, Європі, Японії. Тепер, коли гостра фаза кризи минула, стало очевидно, що всі країни, що ввійшли в кризу, повинні були зменшити свою внутрішню та зовнішню заборгованість. Але цього не сталося. Ніхто так і не зміг здійснити економічне «диво». Борг повинен був бути не більше 25% від ВВП, замість нинішніх 70-80%. У цьому випадку всі б відчували себе набагато краще і відновлювалися набагато швидше. Реанімація економіки відбувалася б більш успішно. В основному у всіх ще залишився вибір, але існує кілька країн, які настільки залізли в борги, що у них вибору вже не залишилося. Я маю на увазі Грецію. У неї вже немає можливостей здійснювати кроки як вправо, так і вліво. Така ситуація рідко зустрічається, але вона дуже небезпечна, і в даній ситуації більшість економічних правил нікому не підходять для вирішення існуючих проблем. Деталями, подія відрізняється, але в принципі, криза скрізь має однакову основу і дуже порівняємо за ступенем і силою.

З огляду на те, що світова фінансова криза спровокувала появу ряду негативних економічних явищ, необхідність фінансової підтримки є надзвичайно гострою і актуальною проблемою. Адже, з одного боку, виникає нагальна потреба в масштабних фінансових інвестиціях, з іншого – необхідно знайти оптимальні умови для їх реалізації і погашення боргу. Велике значення для країн, що розвиваються відіграють міжнародні фінансові організації, найкрупнішими серед яких є Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк (СБ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Ще в 2009 році, коли не було політичного консенсусу на користь активної фіскальної політики для боротьби з падінням, було багато попереджень про те, що не варто повторювати сумно відому помилку 1937 року, в якій Рузвельт був переконаний, що необхідно зосередитися на балансуванні бюджету, а економіка як і раніше залишається слабкою, припинення відновлення з 1933 року і відправки Америки у другий етап Великої депресії. Давайте подивимось на оцінки циклічного регулювання дефіциту бюджету за рахунок податкового моніторингу МВФ, що вимірюється у відсотках від потенційного ВВП. Для Великобританії, принаймні, є дуже гарна справа, що МВФ значно занижує потенційний обсяг виробництва і, отже, завищує структурний дефіцит, і є підозри, що це правда, у меншій ступені для США. Але в будь-якому випадку справа в тому, що навіть дешеві гроші країнам, що стикаються ніякого тиску, або з ринку, або від зовнішніх сил брати участь у безпосередній економії, тим не менше займалися різке скорочення фінансування. Це відбувається в середовищі, в якій приватний сектор як і раніше люто скорочує частки позикових коштів від боргового розгулу минулого десятиліття, тому ми створюємо ситуацію, в якій обидва приватний сектор і державний сектор намагаються урізати витрати по відношенню до доходів. Що призводить до того, що світова економіка тріщить по швах. По-справжньому дивно те, що це не є тяжкою помилкою, по більшій частині, в результаті особливого інтересу, або небажання робити нелегкий вибір. Насправді, можна стверджувати, що бажання зробити важкий вибір, або принаймні можна розглядати як робило це МВФ, бо причина з якої вирішили проігнорувати

обширна і, як ми тепер знаємо, абсолютно точні попередження від деяких економістів про те, що буде відбудеться, якщо вони дали будуть одержимі економією. Варто відзначити, що це питання не тільки Греції і Іспанії. Якщо подивитися по євро зоні в цілому, воно фактично було після різкого жорсткої економії бюджетних коштів без зміщення на грошову сторону. Тут з фінансової монітор МВФ, є одним з показників загальної податково-бюджетної політики в зоні євро, циклічно регулювати первинний профіцит (тобто, що збалансованість бюджету ігноруючи процентних платежів буде, якщо економіка не було такої депресії):

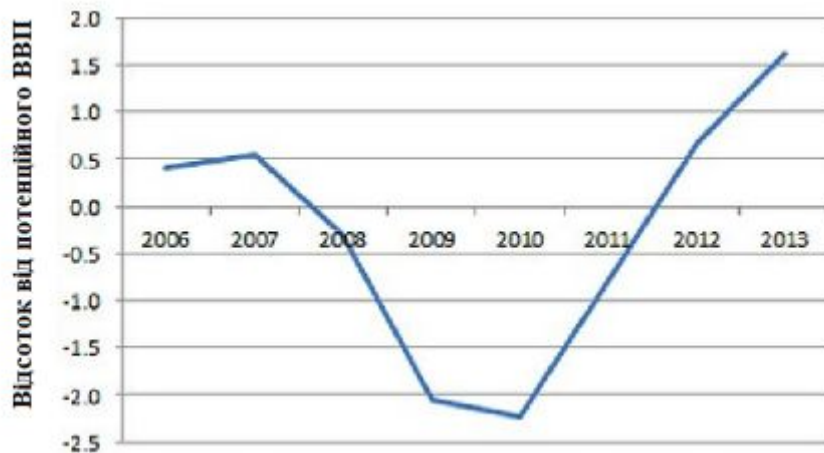

Рис. 2. Циклічна зміна бюджетного балансу

Це великий крок у бік жорсткої економії - 1937. І не все компенсується на грошову сторону. Отже деякі з рекомендацій МВФ виявилися неефективними. Це призвело до невдоволення його діяльністю не тільки з боку деяких державних діячів, вчених і фахівців, але навіть учасників вуличних демонстрацій. Проте, не дивлячись на нескінченний потік критики з боку багатьох експертів, представників різних економічних і політичних течій, і державних діячів, також були внесені деякі пропозиції щодо поліпшення діяльності Міжнародного валютного фонду, наприклад Франція запропонувала удосконалити організацію діяльності МВФ шляхом перетворення Ради керуючих у постійно діючий механізм для вироблення політики та прийняття рішень на більш високому рівні. Пропозицій Франції відразу ж не було прийнято, тому що вони не торкалися проблеми джерела ресурсів для розширення кредитної діяльності. На нашу думку, доцільніше було б:

— суттєво збільшити повноваження МВФ аж до створення в його рамках "світового економічного уряду", який зможе протистояти кризам глобального масштабу;

— змінити світове фінансове господарство - введенням спеціального податку на великі валютно-біржові угоди, що стало б джерелом додаткового поповнення бюджету МВФ;

— створення міжнародного страхового та кредитного товариства, яке б здійснювало контроль за рухом капіталів.

Отже, на сьогоднішній день МВФ та інші світові фінансові організації активно співпрацюють з багатьма країнами по наданню їм фінансової

допомоги, що позитивно відображається на економіці даних країн та прогнозам на майбутнє. МВФ сформований для того, щоб за допомогою часткової інтернаціоналізації золотих і валютних резервів країн створити пул міжнародних ліквідних ресурсів, який повинен бути джерелом тимчасового покриття сальдо платіжних балансів країн, котрі не мають у розпорядженні необхідних для цього власних ліквідних ресурсів і можливості одержати звичайний банківський кредит за кордоном. То ж, які б негативні висновки не були про роботу МВФ, а країнам нічого іншого не залишається робити як просити у нього фінансової допомоги при безвиході.

Література

1. Архангельський Д. Общие причины кризиса и меры борьбы с ним/Д.Архангельский // Фондовый рынок.- 2009.- №22.- с.2-4; с.5-7.
2. Блог Пола Кругмана[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://krugman.blogs.nytimes.com/2012/10/11/a-global-1937/>
3. Кузнецов О. Особливості антикризової програми «Групи двадцяти» / О.Кузнецов// Економіка України.-2011.-№1.-с.70-79.
4. Мировые демографические тенденции. Доклад генерального секретаря ООН 2009. ООН: экономический и социальный совет, 2009. - 28 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UND0C/GEN/N09/210/54/PDF/N0921054.pdf?OpenElement>.

Мороз О.С., аспірант
НТУУ «Київський політехнічний інститут»
м. Київ, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Внесок промислового комплексу в економіку визначає провідну роль і місце промисловості в забезпеченні важливих стратегічних інтересів держави. Прагнення України досягти рівня технологічно розвинутих країн ставить пріоритетом інноваційний розвиток промисловості, який забезпечить якісне зростання як галузі, так і економіки країни в цілому. Успішність інноваційного розвитку окремих підприємств та держави в цілому багато в чому залежить від точності та правильності здійснення його кількісного аналізу, який дає змогу спрогнозувати об'єм необхідних фінансових ресурсів для реалізації проектів, їх ефективність та наслідки впровадження. Отже, особливої актуальності набуває вивчення та застосування математичних методів дослідження